

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Departament Administracji Publicznej

KAP.410.004.04.2018
P/18/005

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
ul. Filtrowa 57, 02-056 Warszawa
T +48 22 444 53 08, F +48 22 444 52 52
kap@nik.gov.pl
Adres korespondencyjny: Skr. poczt. P-14, 00-950 Warszawa 1

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/18/005 - Wykonywanie przez gminy zadań z zakresu gospodarki mieszkaniowej
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Departament Administracji Publicznej
Kontrolerzy	1. Wojciech Tomczak, starszy inspektor k.p., upoważnienie do kontroli nr KAP/74/2018 z dnia 11.06.2018 r. 2. Sebastian Krawczyk, specjalista k.p., upoważnienie do kontroli nr KAP/73/2018 z dnia 8.06.2018 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Radomiu, ul. Limanowskiego 134, 26-612 Radom
Kierownik jednostki kontrolowanej	Dyrektorem Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej od 2 lutego 2015 r. jest Marcin Gierczak; poprzednio w okresie od 19 stycznia 2009 r. do 1 lutego 2015 r. była Halina Janiszek (dowód: akta kontroli str. 3-12)
Zakres przedmiotowy kontroli	Prawidłowość prowadzenia mieszkań chronionych.
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2015 r. do 30 czerwca 2018 r. ¹

Skróty użyte w niniejszym wystąpieniu oznaczają:

Gmina – Gmina Miasto Radom,

MOPS – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Radomiu,

MZL - Miejski Zarząd Lokalami w Radomiu,

Usamodzielniający/wychowanek – osoba opuszczająca pieczę zastępczą w rozumieniu przepisów o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, która może uzyskać mieszkanie chronione²,

Rozporządzenia w sprawie mieszkań chronionych - rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 14 marca 2012 r.³, zastąpione rozporządzeniem Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 26 kwietnia 2018 r.⁴,

Ustawa o pomocy społecznej – ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej⁵,

Uchwała w sprawie mieszkań chronionych – uchwała nr 125/2011 Rady Miejskiej w Radomiu z dnia 30 maja 2011 r. w sprawie ustalenia szczegółowych zasad

¹ W przypadkach koniecznych badaniami zostały objęte zagadnienia wcześniejsze i późniejsze mające związek z przedmiotem kontroli.

² Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2018 r. poz. 998, ze zm.).

³ Dz. U. z 2012 r. poz. 305.

⁴ Dz. U. z 2018 r. poz. 822.

⁵ Dz. U. z 2017 r. poz. 1769, ze zm.

ponoszenia odpłatności za pobyt w mieszkaniach chronionych i ośrodkach wsparcia⁶.

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Uzasadnienie oceny ogólnej

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie mimo stwierdzonych nieprawidłowości⁷ działalność kontrolowanej jednostki związaną z prowadzeniem mieszkań chronionych.

W okresie objętym kontrolą pobyt w mieszkaniach chronionych był przyznawany osobom uprawnionym.

Przy podejmowaniu decyzji o przyznaniu miejsca w mieszkaniu chronionym przestrzegano zasad określonych w *uchwale w sprawie mieszkań chronionych* dotyczących okresu, na który może być przyznany pobyt.

Rzetelnie weryfikowano uprawnienia do pobytu w mieszkaniach chronionych. Wszystkie osoby składające wnioski o przydział miejsca były osobami wychodzącymi z pieczy zastępczej, realizowały indywidualne programy usamodzielnienia i kontynuowały naukę.

Decyzje o przyznaniu miejsca w mieszkaniu chronionym były wydawane przez osoby uprawnione, przed wydaniem decyzji pracownik MOPS podpisywał uzgodnienia z osobą ubiegającą się o skierowanie do korzystania ze wsparcia w mieszkaniu chronionym.

Prawidłowo egzekwowano zaległości z tytułu opłat za pobyt w mieszkaniach chronionych.

MOPS podjął też działania w celu dostosowania mieszkań chronionych do wymogów rozporządzenia z 26 kwietnia 2018 r. w sprawie mieszkań chronionych.

W działalności MOPS stwierdzono następujące nieprawidłowości:

- zbyt późne złożenie do Urzędu Miasta wniosku o przedłużenie umowy użyczenia lokalu użytkowanego jako mieszkanie chronione, co skutkowało wygaśnięciem w czerwcu 2018 r. umowy i dalszego użytkowania mieszkania przez MOPS bez zawarcia pisemnej umowy,
- określenie wysokości opłat obowiązujących w poszczególnych latach objętych kontrolą za pobyt w mieszkaniach chronionych niezgodnie z wytycznymi wskazanymi w *uchwale w sprawie mieszkań chronionych*,
- nierzetelne ustalanie wysokości opłaty za pobyt w mieszkaniu chronionym co spowodowało łącznie zaniżenie tych opłat w kontrolowanym okresie o kwotę 1,9 tys. zł;

Ponadto, sformułowana została uwaga dotycząca niepełnego wykorzystania mieszkań chronionych, w których miejsca były nieobsadzone nawet przez okres przekraczający dwa lata z uwagi na fakt ograniczonego zainteresowania korzystaniem z pobytu w tych mieszkaniach ze strony osób wychodzących z pieczy zastępczej (wychowanków Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej) .

⁶ Uchylająca uchwałę nr 713/2010 Rady Miejskiej w Radomiu z dnia 29.03.2010 r. w sprawie ustalenia szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności za pobyt w mieszkaniach i ośrodkach wsparcia, zmienioną uchwałą nr 28/2010 Rady Miejskiej w Radomiu z dnia 20.12.2010 r.

⁷ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

Prawidłowość prowadzenia mieszkań chronionych.

Opis stanu
faktycznego

1. Struktura organizacyjna:

W okresie objętym kontrolą MOPS realizował zadania własne gminy i powiatu z zakresu pomocy społecznej dotyczące prowadzenia i zapewnienia miejsc w mieszkaniach chronionych dla osób z terenu więcej niż jednej gminy⁸.

Zadania związane z mieszkaniami chronionymi powierzono Działowi Pieczy Zastępczej MOPS, odpowiedzialnemu m.in. za opracowanie indywidualnych programów usamodzielniania i organizowanie osobom wychodzącym z pieczy zastępczej wsparcia i pomocy w procesie usamodzielniania, prowadzenie mieszkań chronionych oraz prowadzenie postępowań i przygotowywanie decyzji w zakresie przyznania pobytu w mieszkaniach chronionych dla osób opuszczających pieczę zastępczą.

(dowód: akta kontroli str. 49-102)

W latach 2015 - 2016 osobami przebywającymi w mieszkaniach chronionych zajmował się jeden pracownik socjalny, natomiast od 2017 r. zadania te wykonywało dwóch pracowników socjalnych oraz dwóch pracowników administracyjnych, w tym jeden do 28 marca 2018 r.

(dowód: akta kontroli str. 12-47, 103-126, 544-546)

2. Zasób mieszkań chronionych:

Mieszkania chronione prowadzone są na terenie Miasta od 2002 r. W okresie objętym kontrolą MOPS dysponował trzema mieszkaniami chronionymi, w których mogło zamieszkiwać osiem osób. W dwóch mieszkaniach chronionych utworzono po dwa miejsca dla mężczyzn⁹, zaś w jednym cztery miejsca dla kobiet.

(Dowód: akta kontroli str. 492)

Mieszkanie przy ul. Wośnickiej należące do Miasta Radomia funkcjonowało od początku okresu objętego kontrolą. MOPS użytkował to mieszkanie na podstawie umowy użyczenia z dnia 24.04.2015 r. zawartej pomiędzy MOPS reprezentowanym przez Dyrektora a Miastem Radom reprezentowanym przez Zastępcę Prezydenta. W związku z wygaśnięciem niniejszej umowy i niepodpisaniem nowej, od dnia 9 czerwca 2018 r. lokal był użytkowany bez zawarcia umowy na piśmie.

Dwa pozostałe mieszkania przy ul. Struga i ul. Sowińskiego zostały przekazane MOPS przez MZL na podstawie umów użyczenia z dnia 5.03.2015 r.

We wszystkich ww. umowach użyczenia wskazano, że przekazane mieszkania będą wykorzystywane jako mieszkania chronione dla osób opuszczających placówki opiekuńczo wychowawcze i rodziny zastępcze.

(Dowód: akta kontroli str. 473-488)

MOPS prowadzi mieszkania chronione wyłącznie dla osób opuszczających pieczę zastępczą. Warunkiem objęcia tą formą wsparcia jest realizacja indywidualnego programu usamodzielniania i kontynuowanie nauki. Jak wyjaśnił Dyrektor MOPS jest to grupa stale potrzebująca wsparcia przygotowującego do samodzielności

⁸ § 7 ust. 2 lit. l) oraz § 7 ust. 5 lit. k) statutu MOPS, wprowadzonego uchwałą z dnia 17.05.2004 r. nr 421/2004 Rady Miejskiej w Radomiu w sprawie nadania statutu MOPS.

⁹ W okresie od 5.03.2015 r. do 29.04.2018 r. prowadzenie mieszkań chronionych dla dwóch osób było niezgodne z § 6 ust. 2 rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 14 marca 2012 r., nakazującym, aby mieszkania chronione były przeznaczone dla minimum 3 osób. Przepis ten został uchylony rozporządzeniem Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 26 kwietnia 2018 r.

i niezależności. W latach 2015 – 2018 pozostałe osoby wskazane w art. 53 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej nie ubiegały się o tę formę wsparcia.

(Dowód: akta kontroli str. 492-493)

W badanym okresie, w mieszkaniach chronionych zamieszkiwało łącznie 13 osób, wśród których nie było żadnej osoby niepełnosprawnej ruchowo. W latach 2015-2018 liczba osób, które opuściły pieczę zastępczą i kontynuowały naukę wynosiła od 135 do 150¹⁰. MOPS nie prowadził listy osób oczekujących na przydział mieszkania chronionego. Nie odnotowano wpływu wniosków o przyznanie miejsca w mieszkaniu chronionym, które czekałyby na rozpatrzenie. W dwóch przypadkach miejsca w mieszkaniach chronionych, pozostawały niezagospodarowane przez ponad dwa lata¹¹. Dyrektor MOPS wyjaśnił, że w okresie kontrolowanym 23 pełnoletnie osoby, które opuściły pieczę zastępczą zadeklarowały wolę zamieszkania w mieszkaniu chronionym. Spośród tej grupy 9 osób pełnoletnich po opuszczeniu pieczy zastępczej zmieniło plany życiowe i nie skorzystało z możliwości zamieszkania w mieszkaniu chronionym, wskazując inne miejsce osiedlenia, natomiast 1 osoba podjęła decyzję o rezygnacji po zapoznaniu się z regulaminem mieszkańca mieszkania chronionego. W związku z powyższym miejsca w tych lokalach nie zostały w pełni wykorzystane.

MOPS podjął działania w celu dostosowania mieszkań chronionych do wymogów rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 26 kwietnia 2018 r. w sprawie mieszkań chronionych poprzez wyposażenie mieszkań w sprzęt gospodarczy, AGD i RTV, o których mowa w przedmiotowym rozporządzeniu.

(Dowód: akta kontroli str. 473-488, 492-493, 498-499, 519-520, 544-546)

3. Informowanie o możliwości zamieszkania w mieszkaniu chronionym

Na tablicy informacyjnej Działu Pieczy Zastępczej¹² zamieszczono informację o możliwości uzyskania miejsca w mieszkaniu chronionym. Ponadto na stronie internetowej MOPS opublikowano ogólną informację dotyczącą mieszkań chronionych.

(Dowód: akta kontroli str. 545, 632-639)

Pracownicy socjalni, koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej oraz pracownicy placówek w ramach procesu usamodzielnienia informowali wychowanków o przysługujących im świadczeniach i procedurach ubiegania się o pomoc. Jak wyjaśnił Dyrektor MOPS ww. pracownicy przy sporządzaniu indywidualnych programów usamodzielnienia informują wychowanków o możliwości zamieszkania w mieszkaniu chronionym. Ponadto osoby pełnoletnie, które w trakcie realizacji procesu usamodzielnienia wybrały inne miejsce osiedlenia, są informowane na bieżąco przez koordynatorów i pracowników socjalnych o możliwości skorzystania z mieszkania chronionego.

(Dowód: akta kontroli str. 498, 519-520)

W okresie objętym kontrolą 15 wychowanków Placówki Opiekuńczo – Wychowawczej Słoneczny Dom¹³ zdecydowało się na pozostanie w ww. placówce pomimo ukończenia 18 roku życia. Jak wyjaśnił Dyrektor Placówki Opiekuńczo – Wychowawczej Słoneczny Dom¹⁴, wychowankowie wiedzą o możliwości skorzystania z mieszkania chronionego, ale na obecną chwilę nie widzą takiej potrzeby. Na każdym posiedzeniu Zespołu ds. Okresowej Oceny Sytuacji Dziecka

¹⁰ 2015 – 150, 2016 – 135, 2017 – 137, do 30.06.2018 – 76. Dane uzyskane z wyjaśnień Dyrektora MOPS zgodnie ze sprawozdaniem z działalności MOPS – Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej.

¹¹ 20 dni, 77 dni, 181 dni, 192 dni, 218 dni, 234 dni, 273 dni, 425 dni, 792 dni i 802 dni.

¹² Znajdującej się na trzecim piętrze w budynku MOPS.

¹³ 2015 – 5 osób; rok 2016 – 6 osób; rok 2017 – 2 osoby; rok 2018r (do 30.06.18r.) – 2 osoby.

¹⁴ Informacje pozyskane w trybie art. 29, ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK.

(maj i listopad) jest pracownik z Działu Pieczy Zastępczej z MOPS, który na bieżąco informuje o liczbie wolnych mieszkań chronionych lub terminie ich zwolnienia. Ponadto na koniec każdego roku kalendarzowego otrzymuje od nas informacje, które dzieci w danym roku będą chciały odejść z placówki po osiągnięciu 18 roku życia.

(Dowód: akta kontroli str. 516)

4. Rodzaj świadczonej pomocy

Zarządzeniem nr 11/2013 z dnia 15 marca 2013 r. Dyrektor MOPS zaktualizował¹⁵ regulamin mieszkańca mieszkania chronionego, określający zasady zamieszkiwania, prawa i obowiązki mieszkańca. Zgodnie z regulaminem prawo do pobytu w mieszkaniu chronionym jest określane w formie decyzji administracyjnej na czas określony do jednego roku, a w uzasadnionych przypadkach na wniosek zainteresowanego może zostać przedłużone. Mieszkania chronione przeznaczone są dla osób objętych indywidualnym programem usamodzielniania.

MOPS rzetelnie wywiązywał się z zadań określonych w § 3 *rozporządzeń w sprawie mieszkań chronionych*. Pracownicy socjalni dokumentowali prowadzone działania. Z dokumentów tych wynika, że weryfikowali postępy naukowe usamodzielniających się, w przypadku problemów z nauką proponowali korepetycje, motywowali do przezwyciężania trudności. Na bieżąco monitorowano porządek i stan wyposażenia w mieszkaniach, zużycie mediów, relacje z rodziną. W przypadku stwierdzenia awarii sprzętu¹⁶ podejmowano działania zmierzające do niezwłocznego przywrócenia stanu używalności. W przypadku uszkodzenia sprzętu przez wychowanków zobowiązywano ich do dokonania naprawy i weryfikowano podjęte działania. MOPS reagował na zgłoszenia pojawienia się insektów i zlecał podjęcie działań odpowiednim służbom. Pracownicy socjalni przypominali o obowiązku terminowego regulowania opłat za pobyt w mieszkaniu chronionym, a także o wymogu dostarczenia zaświadczeń o kontynuowaniu nauki. Zachęcano wychowanków do podejmowania starań w kierunku znalezienia pracy, pozyskania mieszkania z zasobów Gminy.

Pracownicy socjalni informowali osoby przebywające w mieszkaniach chronionych o możliwości skorzystania z bezpłatnych porad psychologa oraz prawnika.

(Dowód: akta kontroli str. 508, 640, 682-687)

5. Przyznawanie pobytu w mieszkaniu chronionym

Miejsca w mieszkaniach chronionych były przydzielane zgodnie z kryterium określonym w *ustawie o pomocy społecznej i rozporządzeniu w sprawie mieszkań chronionych*, tj. osobom, wychodzącym z pieczy zastępczej. Wszystkie 13 osób przebywających w mieszkaniach chronionych, spełniało kryteria, o których mowa w art. 53 ust. 1 *ustawy o pomocy społecznej*.

Wszystkie osoby składające wnioski o przyznanie pobytu w mieszkaniu chronionym były osobami wychodzącymi z pieczy zastępczej, realizowały indywidualne programy usamodzielniania i kontynuowały naukę. W ramach złożonej dokumentacji pozyskiwano informację z placówek, w których przebywali wnioskodawcy. Wniosek poparty był opinią koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej lub pracownika Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej *Słoneczny Dom* w Radomiu.

(Dowód: akta kontroli str. 498-499)

¹⁵ Zmieniono zarządzenie nr 7/05 z dnia 15 kwietnia 2005 r. w sprawie wprowadzenia w życie „Regulaminu mieszkańca mieszkania chronionego dla osób objętych programem usamodzielniania”.

¹⁶ Awaria odkurzacza, pralki.

Wszystkie decyzje o przyznaniu miejsca w mieszkaniu chronionym były wydawane przez osoby uprawnione¹⁷ na okres jednego roku, zgodnie z *uchwałą w sprawie mieszkań chronionych*. W przypadku zmiany wysokości opłat za pobyt w mieszkaniu chronionym, w związku ze zmianą sytuacji finansowej osoby zamieszkującej w mieszkaniu chronionym, wydawano decyzję aktualizacyjną, zmieniającą wyłącznie wysokość opłaty.

(Dowód: akta kontroli str. 544-546, 641-681, 688-690)

We wszystkich zbadanych sprawach przed wydaniem decyzji pracownik MOPS podpisywał uzgodnienia z osobą ubiegającą się o skierowanie do korzystania ze wsparcia w mieszkaniu chronionym. Uzgodnienia te, zgodnie z § 3 ust. 4 *rozporządzenia w sprawie mieszkań chronionych*, miały formę pisemną i określały m.in. cel i okres pobytu, rodzaj i zakres świadczonego wsparcia oraz zasady i sposób realizacji programu usamodzielniania. W uzgodnieniach wskazywano, że odpłatność osoby korzystającej ze wsparcia będzie następowała zgodnie z zarządzeniem Dyrektora MOPS.

(Dowód: akta kontroli odp. 519-520, 641-681)

MOPS rzetelnie weryfikował uprawnienia osób, które otrzymały miejsce w mieszkaniach chronionych.

We wszystkich sprawach, spośród 10 zbadanych¹⁸, w okresie obowiązywania *rozporządzenia w sprawie mieszkań chronionych* z dnia 14 marca 2012 r., pracownicy MOPS raz na trzy miesiące dokonywali oceny sytuacji osoby korzystającej ze wsparcia w mieszkaniu chronionym.

(Dowód: akta kontroli str. 641-681)

6. Odpłatność za pobyt w mieszkaniach chronionych

Zasady ponoszenia odpłatności za pobyt w mieszkaniach chronionych określono uchwałą w sprawie mieszkań chronionych zgodnie z którą:

- Opłatę za pobyt w mieszkaniu chronionym ponosi osoba, której dochód przekracza kryterium dochodowe ustalone zgodnie z ustawą o pomocy społecznej.
- Na koszty utrzymania mieszkania składają się opłaty: czynszowe; za zużycie energii elektrycznej i ciepłej; gaz; wodę i ścieki; wywóz nieczystości stałych i płynnych; usługi telekomunikacyjne, jeżeli mieszkanie jest wyposażone w odrębne urządzenie do świadczenia tych usług; ubezpieczenie mieszkań i mienia w mieszkaniach oraz z tytułu podatku od nieruchomości.
- Wysokość pełnej miesięcznej opłaty za pobyt jednej osoby w mieszkaniu chronionym ustala się dzieląc kwotę rocznych kosztów utrzymania mieszkania w roku poprzedzającym przez iloczyn liczby miejsc w mieszkaniu chronionym i przez 12 miesięcy.
- Wysokość pełnej miesięcznej opłaty za pobyt jednej osoby w mieszkaniu chronionym utworzonym w trakcie roku kalendarzowego (do zakończenia tego roku) ustala się jako iloczyn średniej kwoty za 1 m² . w istniejących mieszkaniach chronionych i powierzchni nowego mieszkania.
- Określenie wysokości pełnej miesięcznej opłaty za pobyt jednej osoby w poszczególnych mieszkaniach chronionych powierzono Dyrektorowi MOPS.

¹⁷ Prezydent Miasta Radomia upoważnił Dyrektora MOPS, jego dwóch zastępców oraz kierownika i głównego specjalistę Działu Pieczy Zastępczej do wydawania decyzji administracyjnych w indywidualnych sprawach z zakresu pomocy społecznej należących do właściwości powiatu.

¹⁸ Spośród 13 zbadanych spraw w 10 czas zamieszkiwania w mieszkaniu chronionym był dłuższy niż 3 miesiące.

- Indywidualną opłatę za pobyt w mieszkaniu chronionym ustala się w drodze decyzji administracyjnej, po uzgodnieniu z osobą kierowaną uwzględniając przyznany zakres usług.
- Określonych zostało siedem przedziałów stawek opłat, uzależnionych od dochodu mieszkańca¹⁹.

(Dowód: akta kontroli str. 688-690)

W latach 2015-2018 Dyrektor MOPS na podstawie ww. uchwały określał zarządzeniem wysokość pełnej opłaty za pobyt w mieszkaniach chronionych. Szczegółowy opis znajduje się w części dotyczącej ustalonych nieprawidłowości.

We wszystkich decyzjach, ustalających wysokość opłaty za pobyt w mieszkaniu chronionym, wydanych w okresie od 1 stycznia 2015 r. do 30 czerwca 2018 r. określano maksymalną stawkę opłaty.

(Dowód: akta kontroli str. 585-596, 688-696, 711-769)

W okresie objętym kontrolą na utrzymanie mieszkań chronionych wydatkowano 104,7 tys. zł, przekazanych do MOPS i MZL w ramach budżetu Miasta²⁰.

Wpływy z tytułu opłat za pobyt w mieszkaniach chronionych wyniosły 15,7 tys. zł i stanowiły 15% kosztów funkcjonowania mieszkań chronionych. Większość osób przebywających w mieszkaniach chronionych była zwolniona z opłat za pobyt w związku z nieprzekroczeniem kryterium dochodowego określonego w ustawie o pomocy społecznej.

(Dowód: akta kontroli str. 472, 772-790)

7. Egzekwowanie zaległych należności z tytułu pobytu w mieszkaniach chronionych

Na dzień 20 lipca 2018 r. zaległości z tytułu opłat za pobyt w mieszkaniach chronionych wynosiły 0,17 zł. W 32 z 113 zbadanych płatności (tj. 28%) opłaty były wnoszone po terminach wynikających z decyzji administracyjnych, opóźnienia najczęściej wynosiły kilka dni, trzykrotnie stwierdzono miesięczne zaległości.

Pracownicy MOPS podczas spotkań z osobami zamieszkującymi w mieszkaniach chronionych przypominali im o konieczności terminowego regulowania zobowiązań z tytułu płatności za pobyt w mieszkaniach chronionych. W jednym przypadku w związku z powtarzającymi się opóźnieniami w płatnościach skontaktowano się z opiekunem osoby usamodzielniającej.

W przypadku zaległości za pobyt w mieszkaniu chronionym w sierpniu 2014 r., MOPS wysłał upomnienie do dłużnika, a następnie wystawił tytuł wykonawczy²¹, zgodnie z wewnętrzną procedurą windykacji należności budżetowych²².

(Dowód: akta kontroli str. 544-577)

8. Sprawozdawczość i kontrole przeprowadzone w MOPS

W okresie objętym kontrolą na podstawie Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy

¹⁹ Bezplatnie, do 10% stawki maksymalnej, 10-30%, 30-50%, 50-70%, 70-90% i od 90 do 100%.

²⁰ Koszty związane z prowadzeniem mieszkań chronionych obejmowały: zakup energii, opłaty za wywóz nieczystości, odprowadzanie ścieków, opłaty za administrowanie i czynsze, ubezpieczenia majątkowe, podatek od nieruchomości, zakup mediów (tj. woda, gaz, co), materiały do remontów, konserwacji i napraw, różne opłaty i składki. W związku z utworzeniem w 2015 r. dwóch nowych mieszkań chronionych MOPS poniósł dodatkowe wydatki związane z wyposażeniem tych lokali. W kosztach uwzględniono także kwotę 10,6 tys. zł tytułem zaliczek na zarządzanie i na fundusz remontowy dwóch mieszkań chronionych należących do zasobu MZL, znajdujących się we wspólnotach mieszkaniowych. Nie uwzględniono kosztów wynagrodzeń pracowników MOPS, w związku ze zróżnicowanym charakterem zadań, które wykonywali.

²¹ W dniu 16.12.2014 r. wysłano upomnienie egzekucyjne wraz z kosztami upomnienia, a w dniu 9.02.2015 r. został wystawiony tytuł wykonawczy. Zaległość została uregulowana w kwietniu 2015 r.

²² Zgodnie z Zarządzeniem Nr 17/2017 Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Radomiu z dnia 27 lipca 2017 r. - upomnienie lub wezwanie do zapłaty w procesie windykacji należności nieuiszczonej w terminie, sporządza się w terminie nie później niż 120 dni kalendarzowych po upływie daty płatności należności lub jej raty.

Zastępczej na lata 2015-2017²³ i 2018-2020²⁴ co roku sporządzano i przekazywano do właściwych jednostek następujące sprawozdania:

- rzeczowo-finansowe z wykonania przez powiat zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej do Wojewody za okres od 1 stycznia do 30 czerwca oraz od 1 lipca do 31 grudnia danego roku kalendarzowego;
- z działalności MOPS z zakresu systemu pieczy zastępczej za dany rok wraz z zestawieniem potrzeb oraz osiągniętymi efektami w tym zakresie Prezydentowi Miasta Radomia;
- MOPS - Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej z efektów pracy za dany rok Radzie Miejskiej w Radomiu.

(Dowód: akta kontroli str. 127-282)

W okresie objętym kontrolą w MOPS nie przeprowadzono kontroli dotyczących mieszkań chronionych, a także nie wpłynęły skargi dotyczące funkcjonowania mieszkań chronionych.²⁵

(Dowód: akta kontroli str. 539-540, 601, 604-631)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Od dnia 9 czerwca 2018 r. mieszkanie chronione, znajdujące się w budynku przy ul. Wośnickiej, było użytkowane przez MOPS bez zawarcia pisemnej umowy przedłużenia użyczenia, w związku z zakończeniem okresu obowiązywania wcześniejszej umowy. Dyrektor MOPS wyjaśnił, że MOPS wystąpił do Urzędu Miasta z prośbą o przedłużenie umowy użyczenia w dniu 11 maja 2018 r., gdyż wzorem lat ubiegłych odpowiedź w tej kwestii otrzymywano w przeciągu miesiąca.

Zdaniem Najwyższej Izby Kontroli MOPS biorąc pod uwagę procedury jakie zobowiązane było przeprowadzić Miasto w związku z przedłużeniem umowy użyczenia (w tym m.in.: opinie właściwego wydziału Urzędu Miasta oraz 21 dniowy termin publikacji ogłoszenia o wolnym lokalu do użyczenia) powinien uwzględnić ten okres i odpowiednio wcześniej zwrócić się do Urzędu Miasta z wnioskiem o przedłużenie użyczenia lokalu przy ul. Wośnickiej.

(Dowód: akta kontroli str. 473-488, 492-493, 544-545, 578-581)

2. Dyrektor MOPS niezgodnie z przepisami *uchwały w sprawie mieszkań chronionych* wyliczył wysokość opłaty za pobyt jednej osoby w mieszkaniu chronionym. Zgodnie z ust. 6 *uchwały* wysokość opłaty za pobyt jednej osoby w mieszkaniu utworzonym w trakcie roku ustala się jako iloczyn średniej kwoty za m² w mieszkaniach istniejących i powierzchni nowego mieszkania.

Zarządzeniem nr 15/2015 z dnia 31 marca 2015 r. Dyrektor MOPS określił wysokość miesięcznych opłat za pobyt jednej osoby w mieszkaniach chronionych nowoutworzonych w 2015 r. W powyższym zarządzeniu określono stawki na jedną osobę w wysokości: 271,27 zł dla mieszkania przy Struga 108 i 270,20 zł dla mieszkania przy ul. Sowińskiego 3. Średnia opłata za 1 m² w jedynym funkcjonującym wówczas, tj. w 2015 r. mieszkaniu chronionym wynosiła 15,00 zł. Przy zastosowaniu niniejszej stawki za 1 m² opłaty dla ww. mieszkań powinny wynosić na jedną osobę odpowiednio: 265,8 zł oraz 267,5 zł.

W związku z powyższym miesięczne opłaty za pobyt jednej osoby były zawyżone odpowiednio o 2,74 zł i 5,46 zł.

²³ Przyjęty uchwałą z dnia 18 maja 2015 r. nr 123/2015 Rady Miejskiej w Radomiu.

²⁴ Przyjęty uchwałą z dnia 23 kwietnia 2018 r. nr 659/2018 Rady Miejskiej w Radomiu.

²⁵ W okresie od 1 stycznia 2015r. do 7 czerwca 2018r. Wydział Zdrowia Polityki Społecznej Urzędu Miejskiego w Radomiu nie przeprowadzał kontroli w MOPS w zakresie związanym z mieszkaniem chronionymi. Biuro Kontroli Urzędu Miejskiego w Radomiu w powyższym okresie przeprowadziło jedną kontrolę w MOPS, w zakresie gospodarki finansowej za 2014r. Kontrola nie obejmowała tematyki związanej z mieszkaniem chronionymi.

Dyrektor MOPS wyjaśnił, że wysokość opłat została skalkulowana w oparciu o wiadomości przekazane z MZL Radom, a także koszty z mieszkania przy ul. Wośnickiej. Jednocześnie poinformował, że w MOPS podjęto działania wewnętrzne mające na celu usunięcie wskazanych uchybień.

(Dowód: akta kontroli str. 585-596)

3. W okresie objętym kontrolą Dyrektor MOPS w 9 zarządzeniach w sprawie wysokości pełnej miesięcznej opłaty za pobyt w mieszkaniach chronionych (na 10 zbadanych²⁶), niezgodnie z uchwałą w sprawie mieszkań chronionych określił koszty utrzymania mieszkań chronionych, co przełożyło się na niezasadne zaniżanie (w 6 przypadkach) lub zawyżanie (w 3 przypadkach) ustalonych stawek za pobyt w mieszkaniach chronionych. Łącznie w okresie objętym kontrolą wyliczone stawki były zaniżone o kwotę 1,9 tys. zł²⁷. Dyrektor MOPS wyjaśnił, że stwierdzone różnice wynikały z oczywistych omyłek pracowników.

(Dowód: akta kontroli str. 585-596)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

NIK zwraca uwagę na problem niepełnego wykorzystania mieszkań chronionych, w których miejsca w dwóch przypadkach były nieobsadzone nawet przez okres dłuższy niż dwa lata i fakt, że osoby wychodzące z pieczy zastępczej (wychowankowie Placówki Opiekuńczo – Wychowawczej Słoneczny Dom) nie są nadmiernie zainteresowani korzystaniem z pobytu w mieszkaniach chronionych, m.in. decydują się na pozostanie w ww. placówce pomimo ukończenia 18 roku życia. W tej sytuacji, biorąc pod uwagę skalę niewykorzystania miejsc w mieszkaniach chronionych, zdaniem NIK, warto rozważyć rozszerzenie kręgu osób uprawnionych do uzyskania pobytu w mieszkaniach chronionych na pozostałe grupy, które na mocy ustawy o pomocy społecznej mogą ubiegać się o miejsce w takim mieszkaniu.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie mimo stwierdzonych nieprawidłowości działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli²⁸, wnosi o:

1. Składanie wniosków o przedłużenie umów użyczenia w terminach umożliwiających dochowanie Urzędowi Miasta procedur niezbędnych do przedłużenia tych umów;

²⁶ Badaniem objęto zarządzenia dyrektora MOPS w sprawie wysokości pełnej miesięcznej opłaty za pobyt w mieszkaniach chronionych dla 3 mieszkań chronionych w latach 2015-2017 i jednego mieszkania chronionego w roku 2014.

²⁷ W 2015 r. w przypadku mieszkania przy ul. Wośnickiej nie uwzględniono w kosztach kwoty 47,58 zł, co spowodowało zaniżenie miesięcznych opłat za mieszkanie o 3,97 zł (0,99 zł za miejsce); w 2016 r. w przypadku mieszkania przy ul. Wośnickiej uwzględniono w kosztach kwotę 410,47 zł, co spowodowało zawyżenie miesięcznych opłat za mieszkanie o 34,21 zł (8,55 zł za miejsce); w 2016 r. w przypadku mieszkania przy ul. Struga nie uwzględniono w kosztach kwoty 1 250,04 zł, co spowodowało zaniżenie miesięcznych opłat za mieszkanie o 104,17 zł (52,09 zł za miejsce); w 2016 r. w przypadku mieszkania przy ul. Sowińskiego uwzględniono w kosztach kwotę 322,17 zł, co spowodowało zawyżenie miesięcznych opłat za mieszkanie o 26,85 zł (13,42 zł za miejsce); w 2017 r. w przypadku mieszkania przy ul. Wośnickiej nie uwzględniono w kosztach kwoty 70,30 zł, co spowodowało zaniżenie miesięcznych opłat za mieszkanie o 5,86 zł (1,46 zł za miejsce); w 2017 r. w przypadku mieszkania przy ul. Struga nie uwzględniono w kosztach kwoty 220,00 zł, co spowodowało zaniżenie miesięcznych opłat za mieszkanie o 18,33 zł (9,17 zł za miejsce); w 2017 r. w przypadku mieszkania przy ul. Sowińskiego nie uwzględniono w kosztach kwoty 961,78 zł, co spowodowało zaniżenie miesięcznych opłat za mieszkanie o 80,15 zł (40,07 zł za miejsce); w 2018 r. w przypadku mieszkania przy ul. Wośnickiej nie uwzględniono w kosztach kwoty 178,01 zł, co spowodowało zaniżenie miesięcznych opłat za mieszkanie o 14,83 zł (3,71 zł za miejsce); w 2018 r. w przypadku mieszkania przy ul. Struga uwzględniono w kosztach kwotę 55,44 zł, co spowodowało zawyżenie miesięcznych opłat za mieszkanie o 4,62 zł (2,31 zł za miejsce);

²⁸ Dz. U. z 2017 r. poz. 524, ze zm.

2. Określanie wysokości opłat za pobyt w mieszkaniach chronionych zgodnie z zasadami wskazanymi w uchwale Rady Miejskiej w Radomiu nr 125/2011 z dnia 30 maja 2011 r.;
3. Określanie kosztów utrzymania mieszkań chronionych w kwocie zgodnej z rzeczywście poniesionymi opłatami.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Departamentu Administracji Publicznej Najwyższej Izby Kontroli.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania uwag
wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i realizacji wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, dnia września 2018 r.

Kontrolerzy
Wojciech Tomczak
Starszy inspektor k.p.

Najwyższa Izba Kontroli
Departament Administracji Publicznej

Dyrektor
Bogdan Skwarka

.....
podpis

.....
podpis

Sebastian Krawczyk
Specjalista k.p.

.....
podpis